

Závěrečná zpráva

Prevence pracovních úrazů
a budování povědomí
o pracovních rizicích v sektoru
zemědělství pro rok 2022

Řešitel:

Obchodní firma / název účastníka:	Zemědělský svaz České republiky
Sídlo / místo podnikání:	Hybernská 1613/38, 110 00 Praha 1
IČ:	26550521
DIČ:	CZ26550521
Osoba oprávněná jednat za účastníka:	Ing. Martin Pýcha, předseda ZSČR
ID datové schránky účastníka:	irfbegd

Tento projekt je financován z příspěvku podle
§ 320a písm. b) zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce,
ve znění pozdějších předpisů v roce 2022.

Prosinec 2022

OBSAH

1.	Popis projektu.....	2
1.1.	Potřebnost projekt	2
1.2.	Předmět a cíle projektu	4
1.3.	Zaměření projektu ve vztahu k cílovým skupinám	4
2.	Metodologický postup.....	6
2.1.	Postup při sběru dat	6
2.2.	Syntéza poznatků – výstupy	6
3.	Zjištění a závěry získané sběrem dat	14
3.1.	Shrnutí hlavních zjištění.....	14
3.2.	Doporučení cílovým skupinám a sektoru zemědělství	16
4.	Přílohy.....	17
4.1.	Prezentace	17
5.	Prezenční listina a fotodokumentace.....	39
6.	Dotazník.....	43

1. Popis projektu

1.1. Potřebnost projekt

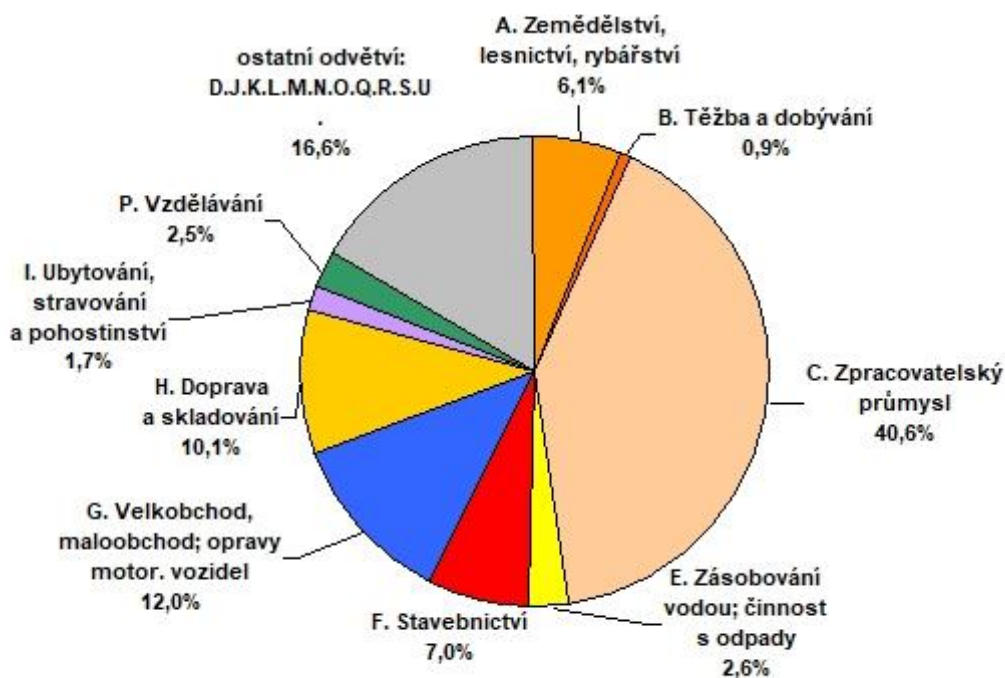
Z pohledu bezpečnosti práce je zemědělství jedním z nejrizikovějších odvětví v obou hlavních směrech – živočišné a rostlinné výrobě. Dle statistik ČSÚ, v roce 2018 v tomto resortu bylo evidováno 2341 pracovních úrazů na 100.000 pojištěnců.

V zemědělství je zároveň nejdelší průměrná délka pracovní neschopnosti, která čítá 55,9 dne. Vyplývá to z údajů Českého statistického řadu a Státního úřadu inspekce práce za rok 2018.

Pokud vezmeme četnost pracovních úrazů s pracovní neschopností i s následkem smrti, dle VÚBP (2020) klesla mírně úrazovost v českém hospodářství oproti předchozím letem, avšak mírně vzrostla pracovní úrazovost s následkem smrti.

Ze studie VÚBP pro rok 2020 vyplývá, že zemědělství a úrazovost, vč. smrtelné úrazovosti mezi odvětvími osciluje mezi 5–6 místem, viz grafy níže:

Graf č. 4.1 Podíl počtu pracovních úrazů s pracovní neschopností v odvětvích (CZ-NACE) v roce 2020

Studie uvádějí, že zemědělci jsou vystaveni mnoha „stresorům“:

- **Změna klimatu – nejistota a nepředvídatelnost:** sezónnost, počasí, extrémní počasí, ztráta úrody, problémy s plánováním.
- **Finanční tlaky:** snížený vliv zemědělců v řetězci produkce potravin. Oslabená vyjednávací síla vůči velkým maloobchodníkům, klesající ceny zemědělských produktů a nižší ziskové marže.
- **Rostoucí regulační a administrativní tlaky:** bezpečnost potravin, zdraví a dobré životní podmínky zvířat, biotechnologie a GMO, environmentální normy, postupy podmíněnosti SZP, reforma SZP, strategie EU „Z farmy na stůl“ (snížení množství antibiotik a chemických pesticidů a hnojiv, jakož i zlepšené standardy dobrých životních podmínek zvířat.)
- **Rostoucí spotřebitelské a společenské požadavky na produkci potravin:** Rostoucí poptávka po kvalitě – zvýšení kvality značek a systémů (biopotraviny, GMO free, welfare zvířat a krmivářské postupy), snížení spotřeby a produkce masa.
- **Kritika zemědělců a nedostatečná atraktivita zemědělství:** Zemědělci jsou zodpovědní za etické a environmentální aspekty zemědělství a pracovní podmínky, které jsou pro mnoho mladých lidí považovány za neatraktivní.
- **Dopady na veřejné zdraví a problémy s výskytem chorob/škůdců u zvířat/rostlin:** COVID-19 zdůraznil dopad, který mohou mít choroby na zemědělsko-potravinářskou produkci, nově se objevující a znovu se objevující choroby rostlin a zvířat a škůdci, jako je slintavka a kulhavka, africký mor prasat, kůrovec v lesích a řada dalších rostlinných a živočišných chorob a škůdců.
- **Fyzické útoky a hrozby:** bojovníci za životní prostředí a dobré životní podmínky zvířat vyvíjející tlak na zemědělce a lesníky prostřednictvím veřejných PR nátlakových a jiných kampaní.
- **Výzvy spojené se masivním zaváděním digitalizace v zemědělství:** Snížení počtu pracovních míst v odvětví; pokles konkurenceschopnosti malých rodinných farem; zvýšení závislosti zemědělců na velkých nadnárodních společnostech a společnostech zabývajících se daty a technologií; problém zabezpečení údajů se pro zemědělce stává stresovým faktorem; skutečná bezpečnostní a bezpečnostní hrozba „hackingu“; a etické obavy a zvýšený stres pracovníků související s monitorováním výkonu a tempa pracovní síly prostřednictvím nových nositelných technologií. Výhody digitalizace a pozitivní vliv na bezpečnost práce je potřeba prezentovat zemědělcům, pomoci jim blízkých nástrojů.

1.2. Předmět a cíle projektu

Projekt logicky navazuje na aktivity realizované v roce 2021 a dále rozvíjí a konkretizuje obsah bezpečnosti práce mezi zemědělskými podniky v ČR. V tomto smyslu se projekt zaměřil k vytvoření praktických postupů, metodik a návodů, jak konkrétně předcházet rizikům zejména v živočišné výrobě.

Klíčové aktivity pro rok 2022:

1. KA2: Audit pracovního prostředí v zemědělských podnicích a návrhy na zlepšení.
2. KA3: Diskuse u kulatého stolu – setkání s představiteli top managementu, OZO v prevenci rizik.
3. KA1: Prevence vzniku pracovních úrazů, rozsah investic při tvorbě vhodného pracovního prostředí.
4. KA6: Transfer poznatků vědy a výzkumu do BOZP a taktéž výstupu realizovaného projektu v rámci konference a závěrečné zprávy.

1.3. Zaměření projektu ve vztahu k cílovým skupinám

Implicitně má projekt ZS ČR vazbu na Prioritu č. 1 „**Seznamu priorit v oblasti prevence**“ – „Analýza realizovaných projektů v oblasti BOZP v posledních letech z pohledu možného využití jejich závěrů a doporučení pro opatření v oblasti prevence rizik vzniku poškození zdraví následkem pracovního úrazu a nemocí z povolání“ a „Zmapování doporučení opatření v oblasti prevence rizik vzniku poškození zdraví zaměstnanců následkem pracovního úrazu a nemoci z povolání, která jsou výsledkem již realizovaných projektů s cílem jejich dalšího využití k prosazování jejich přijímání do praxe“. Vstupní analýzy a analýzy opatření „dobré praxe“ vyplývají z již realizovaných opatření a postupů zakotvených v dalších dokumentech a výstupech projektů modifikovaných s důrazem na sektor zemědělství – živočišná výroba.

Explicitně je projekt plně v souladu s Prioritou č. 2 „Specifika prevence rizik vzniku poškození zdraví zaměstnanců následkem pracovního úrazu nebo nemoci z povolání v jednotlivých odvětvích a na jejich základě zpracování preventivních opatření“ a „Postup – zmapování nejčastějších příčin PU a NzP ve vybraných odvětvích dle dostupných dat s doplněním průzkumu – např. zachycení strojem, pád z výšky, špatná manipulace s vysokozdvížným vozíkem, vliv stresu na pracovišti na syndrom vyhoření, úrazy při práci se zvířaty, manipulace s klienty/pacienty aj. a k jejich eliminaci se zpracují doporučení, jak jim předcházet“ diseminací informací a opatření, průzkum v zemědělském sektoru, pilotní projekty auditu a realizace opatření prevence v různých typech zemědělských podniků atp.

Cílové skupiny:

- Zaměstnanci zemědělských podniků
- Vedení zemědělských podniků
- Osoby pověřené BOZP v podnicích

Průběh aktivit zaměřených na cílové skupiny:

1. KA1: Audit pracovního prostředí v zemědělských podnicích a návrhy na zlepšení. V rámci této aktivity jsme vybrali 6 různých typů zemědělských podniků (dle počtu zaměstnanců i právní struktury). Výstupem byl materiál a prezentace ke kulatému stolu. Kulatý stůl se týkal BOZP v celé škále podniků zaměřených zejména na ŽV.
2. KA2: Diskuse u kulatého stolu – setkání s představiteli zaměstnanců, OZO v prevenci rizik
Setkání s představiteli OZO v prevenci rizik ze zemědělských podniků. Diskuse nejpalčivějších problémů z hlediska dodržování BOZP v zemědělských podnicích. Výstupem byl další **sběr zkušeností a řešení v oblasti prevence rizik úrazů** k využití a doplnění předchozích analýz a poznatků, prezentovaných cílovým skupinám v oblasti ŽV.
3. KA3: Transfer poznatků vědy a výzkumu do BOZP a taktéž výstupu realizovaného projektu. Syntetizované poznatky jednak z oblasti vědy a výzkumu a také z realizace tohoto projektu jsme se pokusili hmotně zachytit v závěrečné souhrnné zprávě a konferenci dle relevance a aktuální situace.

Výstupem je závěrečná zpráva s doporučeními a závěry realizovaného projektu a konference k diseminaci závěrů projektu.

2. Metodologický postup

2.1. Postup při sběru dat

Pro účely informační teoretické přípravy byla zpracována zevrubná rešerše odborných literárních zdrojů zaměřená na problematiku BOZP v zemědělství se zaměřením na živočišnou výrobu.

Pro zjištění skutečného stavu a úrovně zajištění BOZP u zaměstnanců působících ve vybrané oblasti byla zvolena metoda kvalitativního výzkumného šetření v terénu. Kvalitativní výzkum byl vybrán proto, že jako nenumerné šetření poměrně dobře zachycuje a interpretuje sociální realitu. Sběr dat byl proveden technikou polostrukturovaného rozhovoru. Tato metoda byla použita z důvodu možnosti hovořit s menšími skupinami respondentů a s jedním či dvěma zástupci vedení. Šlo o zachycení a interpretaci dané reality v České republice. Kvůli celistvosti a strukturaci výstupů projektu využití právě těchto metod umožnilo v průběhu terénního šetření otázky upravovat a reagovat na to, co respondenti sdělují.

Před provedením terénního šetření byl kontaktován zástupce vedení zemědělského podniku, který udělil ústní souhlas s provedením terénního šetření.

Před samotným sběrem dat byly o provádění terénního šetření informováni dotazovaní. Podmínkou provedení výzkumu bylo dodržení anonymity respondentů (podmínka pro dodržení zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů).

Dalším zdrojem informací byla diskuse u kulatého stolu, které se zúčastnili vedoucí pracovníci zemědělských podniků, odborně způsobilé osoby v prevenci rizik se zaměřením na zemědělskou výrobu a zaměstnanci Státního úřadu inspekce práce.

V neposlední řadě ke sběru dat přispěl diskusní panel konference Prevence pracovních úrazů a budování povědomí o pracovních rizicích v sektoru zemědělství pro rok 2022.

2.2. Syntéza poznatků – výstupy

Dle zákoníku práce 262/2006 Sb. zodpovídá zaměstnavatel za dodržování BOZP na pracovišti a musí neustále vyhledávat a analyzovat hrozící rizika. Zemědělství je velmi specifické prostředí, zejména v živočišné výrobě, kdy je nezbytné pracovat se zvířaty, jejichž chování je nepředvídatelné a na rozdíl od rostlinné výroby se nejedná o sezónní práci, ale celoroční a opakující se činnost. Největší nebezpečí bezprostředně souvisí s chovem hospodářských zvířat, kdy do systému „člověk – stroj“ vstupuje zvíře jako další rizikový faktor.

Nejvyšší počet pracovních úrazů v živočišné výrobě vzniká v souvislosti s chováním skotu, chov skotu je také v České republice nejrozšířenější. Velmi nebezpečné operace se týkají čištění zvířat, ruční vázání a odvásování, převádění, vedení, vyhánění a nakládání, vyprošťování a zvedání a uklidňování zvířat. Jako další nebezpečí lze zmínit následující:

- kopnutí,

- bodnutí nebo pohmoždění rohem,
- přiražení, přitisknutí, povalení, zavalení nebo pošlapání, zejména při vstupu na stání nebo do boxu, při pomoci při telení nebo při vstupu k ležícímu zvířeti,
- povalení, pošlapání, pokopání, uklouznutí, zejména při vedení skotu nebo přehánění,
- napadení agresivním zvířetem, zejména při ošetřování nebo přemísťování,
- zranění očí ošetřovatele, způsobené ocasem krávy, zejména při nasazování dojícího zařízení.

Specifická nebezpečí souvisí také s krmením zvířat. Jedná se o nebezpečí spojená s obsluhou strojních zařízení a strojů, tak i nebezpečí vznikající při kontaktu se zvířetem, jde o činnosti prováděné jak v samotném objektu ustájených zvířat, tak i mimo něj např. u silážních staveb při nakládání a odvozu krmiva. Nejčastěji vznikají úrazy při rozvážení krmiva pomocí visuté drážky a krmných vozíků, kdy vznikají následující mechanická nebezpečí. Další nebezpečí spojená s krmením jsou následující:

- uklouznutí po znečištěné mokré podlaze krmné chodby,
- udeření a přiražení končetin při sklápění krmiva do žlabu,
- poranění rohy zvířat při ručním přidávání jádrového krmiva,
- pády při přenášení kbelíků,
- píchnutí vidlemi při dávkování krmiva,
- porazení, kopnutí nebo i kousnutí zvířetem, spojené s napájením a přistavováním telat,
- pád z vozu při uklouznutí po nečekaném rozjetí nebo prudkém zabrzdění soupravy,
- uklouznutí a pád při pohybu po znečištěném a vlhkém povrchu a při ruční manipulaci při přípravě krmení a při úkonech převážně v přípravných krmiva,
- úrazy při přenášení kbelíků a různých nádob se špatnými úchopovými vlastnostmi.¹

Při chovu dojníc je problematické ruční vázání a odvazování, které je charakterizováno stupněm a úrovní mechanizace ustájení dojníc. Technický systém přivazování a odvazování dojníc je nedořešený, provádí se převážně ručně. Přitom dochází nejčastěji k:

- přimáčknutí ruky ke konstrukci nebo prstů vázacím prostředkem při převlékání vázacím kruhem,
- udeření ošetřovatele hlavou zvířete,
- přimáčknutí trupu nebo končetiny ke žlabu, sloupu nebo zábraně,

¹ Zemědělství: základní charakteristika nebezpečí. BOZPPROFI.CZ [online]. Praha: Dashöfer Holding, 10. 4. 2009 [cit. 2020-09-15]. Dostupné z: https://www.bozpprofi.cz/33/zemedelstvi-zakladni-charakteristika-nebezpeci-uniqueidgOkE4NvrWuOKaQDKuox_Z2ZHhtrIGp80ahDN00SrzryU/.

- kopnutí, šlápnutí na nohu nebo tělo při uklouznutí a pádu ošetřovatele, kopnutí nebo přimáčknutí ošetřovatele při práci s dojicí soupravou v bezprostřední blízkosti zvířete je nebezpečí,
- uklouznutí na mokrém znečištěném povrchu stání a udeření nebo přiražení sousedním zvířetem,
- šlápnutí na nohu ošetřovatele nebo kopnutí sousední dojnici při kontrole dojení na stání. (Při neopatrném, mnohdy rychlém a neočekávaném pohybu ošetřovatele učiněném za účelem odstranění zjištěné závady, se dojnice poleká.),
- kopnutí, šlápnutí na nohu, přiražení ke konstrukci a šlehnutí ocasem při masáži, mytí a dezinfekci vemene, rozdojování a dodojování,
- uklouznutí a pády ošetřovatelů a s poražením nebo přimáčknutím k zábraně při nahánění zvířat do dojírny,
- udeření se o konstrukci dojírny při zásahu rukou do prostoru stojící dojnice,
- udeření zábranou nebo vrátky v chodbě do dojírny, způsobené ať již vlastní neopatrností nebo po nárazu zvířete,
- pády ze žlabu nebo stoliček připojování dojicí soupravy na podtlakové potrubí a přepínání ventilu potrubí.²

Další nebezpečí a neméně významná jsou spojena s používáním speciálních mechanizačních prostředků sloužících přípravě a navážení krmiva, steliva, ke skladování, včetně dalšího zařízení, které slouží k odstraňování exkrementů apod. Dále tepelná nebezpečí, jako např. opaření horkou vodou při čištění mléčného potrubí a vyplachování nádob a tanků. V živočišné výrobě se také využívají nebezpečné chemické látky, jež jsou používány na úklid, proplach trubek dojícího zařízení apod. Jsou používány látky žíravé, alkalické nebo kyselé a při jejich používání je nutné dodržet bezpečnostní zásady a ochranné pracovní prostředky. V neposlední řadě je třeba zmínit biologické nebezpečí týkající se zoonóz, přenosných chorob ze zvířat na lidi (např. ptačí chřipka, herpes atd.).

Nebezpečí a následná rizika se týkají i dalších oblastí živočišné výroby, jako je chov prasat, drůbeže, koní, včel a další. Podíl úrazovosti ve zmíněných oblastech není tolik významný, proto jim nebyla věnována bližší pozornost.

Úrazy v živočišné výrobě vznikají také v souvislosti s pohybem osob po pracovišti, manipulací s břemeny, prací se stroji a jejich oprava. Zmínit lze například následující nebezpečí:

- nečekaný pohyb nebo reakce zvířete, pokud není zajištěno vhodné prostředí, ochrana před nepříznivými klimatickými vlivy a odpovídající pohoda ustájených hospodářských zvířat včetně zajištění požadovaných rozměrů plochy pro ležení zvířat s náležitým sklonem,

² Zemědělství: základní charakteristika nebezpečí. BOZPPROFI.CZ [online]. Praha: Dashöfer Holding, 10. 4. 2009 [cit. 2020-09-15]. Dostupné z: https://www.bozpprofi.cz/33/zemedelstvi-zakladni-charakteristika-nebezpeci-uniqueidgOkE4NvrWuOKaQDKuox_Z2ZHhtrlGp80ahDN00SzryU/.

- zranění obsluhy nebo zvířete o ostré okraje, hrany nebo výčnělky,
- uklouznutí obsluhy a zvířat, pokud podlahy stájových prostorů neodpovídají hmotnosti zvířat a nemají protiskluzovou úpravu povrchu. Pro účel kontroly je třeba vybavit stavbu stabilním nebo mobilním zdrojem osvětlení,
- vypadnutí posuvných vrat na ošetřovatele nebo jinou osobu,
- přiražení ruky při zavírání vrat,
- různá zranění, způsobená vstupem nepovolaných osob, pokud stavba není řádně zabezpečena. Byla zaznamenána řada případů proniknutí dětí do zemědělských objektů, zejména v období prázdnin,
- pádu nepovolané osoby do jímky, kde hrozí následně utonutí nebo udušení,
- udušení při vstupu nepovolané osoby do nezajištěného zásobníku,
- nežádoucí únik zvířat z venkovních prostorů, určených pro chov zvířat (pastviny, výběhy apod.),
- přiražení zvířaty při opravě zábran,
- zachycení končetin pracovníka při opravách a čištění krmných linek a pásů při špatné komunikaci a domluvě mezi pracovníky, kdy při vypnutí linky a odstraňování závady druhý pracovník uvede linku opět do chodu, aniž by zkoumal důvod jejího vypnutí,
- pád ze žebříků při údržbě a odstraňování závad nadžlabových dopravníků, kde není zajištěna dobrá přístupnost. Čištění žlabů a napáječek od zbytků krmiva a stelivové slámy je většinou každodenní pracovní činností, která je prováděna ručně. Opět jde o nebezpečí vznikající z důvodu bezprostředního kontaktu se zvířaty,
- zachycení a vtažení končetiny pohybující se lopatkou oběžného shrnovače při čištění a opravách zařízení na dopravu hnoje a tekutých výkalů,
- vtažení do sbíhavého místa válce a pásu vynášecího dopravníku při snaze odstranit namotanou nebo napadanou chlěvskou mrvu od pohybujících se částí,
- zachycení, pohmoždění nebo utržení končetin při posunování transportérů rukou, nohou nebo vidlemi a při neohlášeném spuštění dopravníků při opravě přetržených a nasazování nebo napínání spadlých řetězů a pásů.³

V rámci terénního šetření a z diskuse u kulatého stolu vyplynuly další poznatky, které odráží stav BOZP v zemědělství, především v živočišné výrobě. Zaměstnavatelům pozvaným ke kulatému stolu byl zaslán dotazník, doplňující získané informace. Dotazníkového šetření se celkem zúčastnilo 71 zemědělských podniků zaměřujících se na živočišnou výrobu nebo majících kombinaci živočišné i rostlinné. Na otázky odpovídali vedoucí zaměstnanci či osoby pověřené k zajišťování BOZP na pracovišti a osoby odborně způsobilé k prevenci rizik. Největší zastoupení měly podniky od 25 do 100 zaměstnanců, kde musí za BOZP odpovídat osoba odborně způsobilá k prevenci rizik (viz

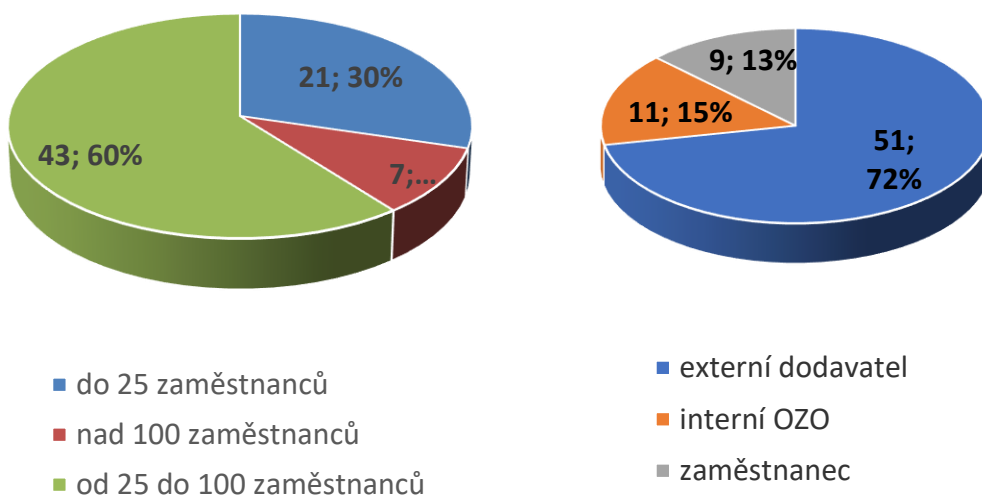
³ Zemědělství: základní charakteristika nebezpečí. BOZPPROFI.CZ [online]. Praha: Dashöfer Holding, 10. 4. 2009 [cit. 2020-09-15]. Dostupné z: https://www.bozpprofi.cz/33/zemedelstvi-zakladni-charakteristika-nebezpeci-uniqueidgOkE4NvrWuOKaQDKuox_Z2ZHhtriGp80ahDN00SrzryU/

Graf 1). S tímto korespondovaly i informace o osobě zajišťující BOZP na pracovišti, přes polovinu dotazovaných uvedlo, že BOZP zajišťuje externí dodavatel (viz Graf 2) s odbornou způsobilostí, v menším zastoupení jsou odborně způsobilé osoby zaměstnané přímo zemědělským podnikem (pouze 15 %).

Zajišťování BOZP na pracovišti externí firmou představuje problém v případě neznalosti prostředí. Během terénního šetření se opakoval problém s externími dodavateli, kteří nezohledňovali specifičnost prostředí a v podnicích řešili BOZP univerzálně, často i stejnou dokumentací BOZP. To samé se týkalo i školení zaměstnanců, kteří nebyli proškoleni přímo na výkon práce, nýbrž jen v obecné rovině. Dle legislativní úpravy však zodpovědnost nese vždy zaměstnavatel, tudíž za nedostatečné plnění požadavků BOZP na pracovišti nezodpovídá daný externí dodavatel. Tuto skutečnost si málo zaměstnavatelů uvědomuje a slepě spoléhá na externistu. V případě kontroly či řešení problému, např. pracovního úrazu, nedostatečně plněná BOZP na pracovišti je řešena v krajním případě pokutou, která může být velmi vysoká.

BOZP zajišťuje:

Graf 1 – Velikosti zúčastněných podniků

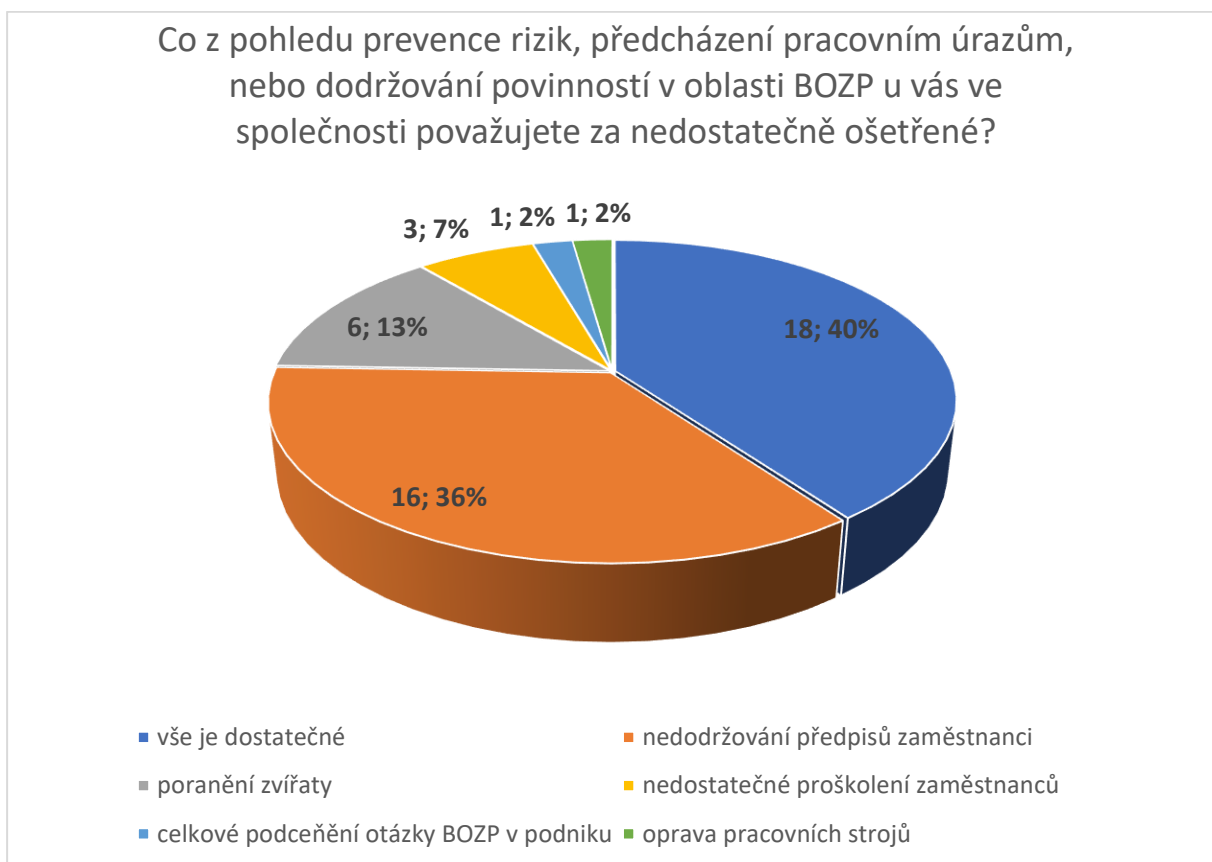
Graf 2 – osoba zajišťující BOZP na pracovišti

Zaměstnavatelé často nemají dostatečné znalosti oblasti BOZP, to potvrzuje i názor odborně způsobilé osoby se zaměřením na oblast zemědělství:

„V předcházení rizik vidím za nedostatečné zejména nízkou úroveň znalostí na straně vedoucích pracovníků společnosti. Tito bez znalostí základních ustanovení zákoníku práce a ostatních předpisů zabývajících se otázkami BOZP jsou přesvědčeni o svém

pohledu na projednávanou tematiku jako jediný správný. Bohužel jejich přístup k získávání dalších informací je nedostatečný, v některých případech nulový.“

Na prevenci rizik na pracovišti bylo zaměřeno několik otázek dotazníkového šetření. Jednou z nich byla tato „Co z pohledu prevence rizik, předcházení pracovním úrazům, nebo dodržování povinností v oblasti BOZP u vás ve společnosti považujete za nedostatečně ošetřené?“ (viz Graf 3). 40 % dotazovaných považuje vše za dostatečné. Pro 36 % dotazovaných představuje největší problém nedostatečné dodržování předpisů BOZP zaměstnanci. V tomto případě může být příčin několik. Vedoucí pracovníci nejsou dostatečně obeznámeni s problematikou BOZP, jsou v tomto ohledu laxní, na bezpečnost práce se málo dbá a odráží se to i v přístupu zaměstnanců. Často zaměstnanci nemají dostatečné množství informací, školení proběhlo pouze formálně či v obecné rovině, nejsou stanoveny pracovní postupy.

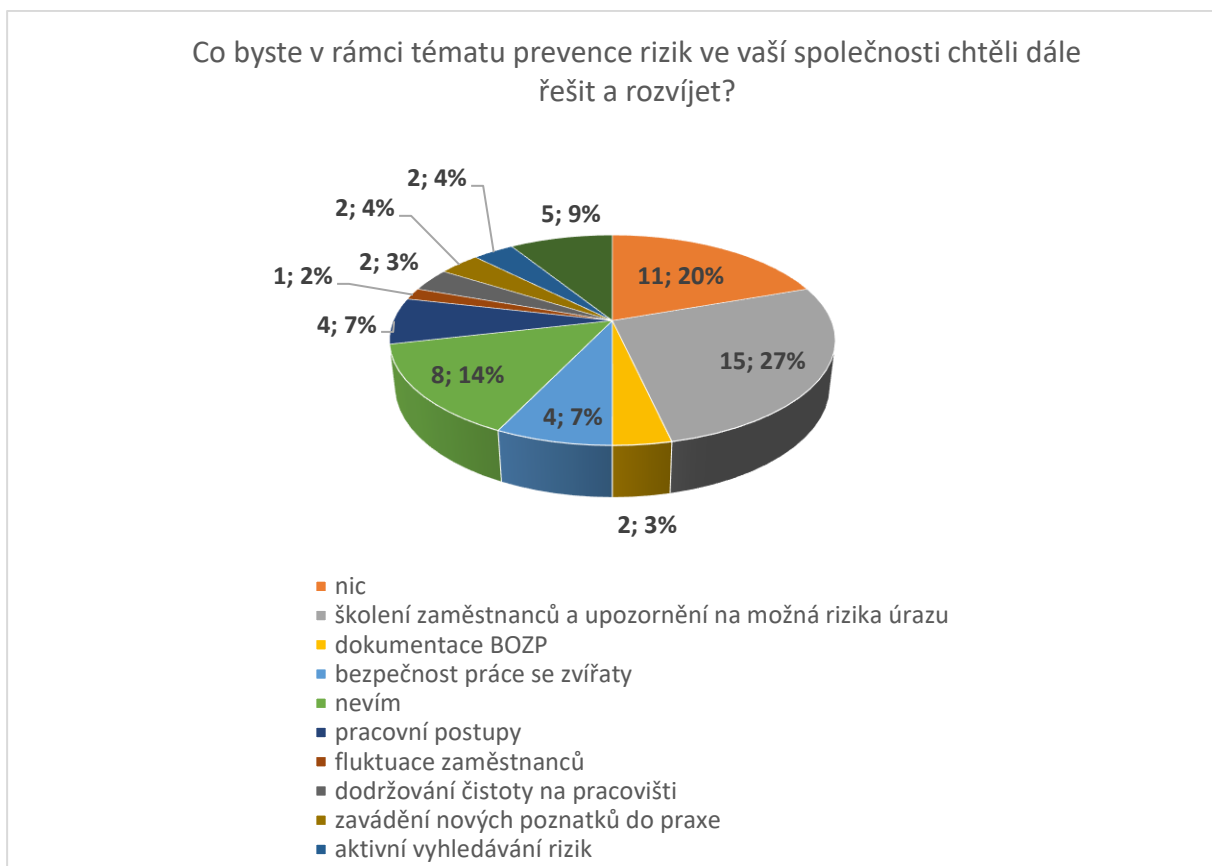
Graf 3 – odpovědi na otázku „Co z pohledu prevence rizik, předcházení pracovním úrazům, nebo dodržování povinností v oblasti BOZP u vás ve společnosti považujete za nedostatečně ošetřené?“

Druhou příčinnou může být nedostatečná kontrola dodržování bezpečnosti na pracovišti a vyžadování používání osobních ochranných pracovních prostředků. Zaměstnanci dostali potřebné informace, ale z nějakých důvodů nechtějí nařízení dodržovat. V praxi bylo často zmiňováno, že především zaměstnankyně dojíčky nechtějí používat pracovní obuv s pevnou špičkou, jelikož jsou těžké a hůř se jim v nich chodí. Pokud by dojnice stoupla zaměstnanci na nohu, může váha zvířete zaměstnanci způsobit zlomeninu. Úloha zaměstnavatele či vedoucího zaměstnance je v seznámení zaměstnanců s riziky nedodržování nařízení. V rámci komunikace se zaměstnanci zjistit, z jakého důvodu

nechtějí nařízení dodržovat a zkusit najít cestu, která bude vyhovovat oběma stranám, např. nekupovat jednotnou pracovní obuv pro všechny zaměstnance, ale nechat je vybrat si, která jim bude vyhovovat na výkon práce. Dobré je zavést systém kontrolních mechanismů, jak říká další z dotazovaných: „*I kdyby bylo školení 2–3x v roce, tak je to v každém zaměstnanci, jak přistupuje k práci a zda má zažita pravidla bezpečnosti, zda nad prací přemýšlí. V rámci prevence je důležitá kontrola nadřízených a každodenní upozorňování na možná rizika.*“

Dalším důvodem může být také vysoká fluktuace zaměstnanců, v současné době také zaměstnávání občanů z Ukrajiny. Překážkou je zde neznalost českého jazyka, takže ne všechno může být správně pochopeno. Zároveň je zde kulturní rozdíl, kdy se přístup jednotlivých národů k bezpečnosti velmi liší.

Nedostatečnou vzdělanost a informovanou zaměstnanců v oblasti BOZP si uvědomuje 27 % dotazovaných (viz Graf 4), považuje ji za oblast, které je potřeba v rámci prevence rizik se věnovat.

Graf 4 - odpovědi na otázku „Co byste v rámci tématu prevence rizik ve vaší společnosti chtěli dále řešit a rozvíjet?“

V rámci prevence nejčastějších pracovních úrazů na pracovišti, kterými jsou uklouznutí či zakopnutí, je důležité udržovat čistotu na pracovišti, především v prostorách. Čistota je přímo úměrná pracovním úrazům. Za důležitý aspekt prevence čistotu považuje 7 % dotazovaných. Z terénního šetření také vyplynulo, že zaměstnavatelé často nevědí, jak vyplnit záznam o úrazu a celkově jak postupovat, pokud se stane vážný pracovní úraz, který je třeba hlásit na SÚIP.

Stejně procento dotazovaných uvedlo, že pro ně má smysl zaměřit se v rámci prevence na bezpečnost práce se zvířaty. Poranění zvířetem je po uklouznutí / zakopnutí druhou nejčastější příčinou pracovního úrazu v živočišné výrobě. Chování zvířat se do jisté míry nedá předvídat. Ideální situace je taková, kdy je přímý kontakt člověka se zvířetem omezen na co nejkratší dobu. V nových nebo zrekonstruovaných budovách lze tohoto dosáhnout stavebními prvky, plůtky, brankami a naháněcími uličkami. V praxi se často jedná o budovy starší, které nejsou ideálně uzpůsobeny. Proto je v rámci prevence pracovních úrazů důležité mít dobře sepsané pracovní postupy, aby zaměstnanec přesně věděl, jak má postupovat, na co si dát pozor a jak případně řešit nestandardní situace. Opomíjené nesmí být ani osobní ochranné pracovní prostředky.

V rámci digitalizace a robotizace pracovních činností se kvůli výše zmíněnému, ale také často kvůli nedostatku pracovní síly, začínají rozmáhat robotické dojičky, autonomní krmné vozy, přihrnovače a další autonomní vozítka například na odklizení kejdy. V případě robotické dojičky se dojnice obslouží samy, u dojení není vůbec potřeba lidská obsluha. Ostatní autonomní vozíky také plní svou funkci samostatně. Mnoho rizik je tímto eliminováno, je však potřeba si dát pozor na rizika nově vznikající.

3. Zjištění a závěry získané sběrem dat

3.1. Shrnutí hlavních zjištění

1. Dokumentace BOZP převážně formalistická

Dokumentace BOZP na pracovištích, které byla navštívena v rámci terénního šetření byla spíše formalistická, pouze pro kontrolu z kontrolních institucí. Zaměstnanci s ní nebyly řádně seznámeni. Dokumentace byla psaná spíše v obecné rovině, nebylo v ní počítáno se specifikami jednotlivých pracovišť.

2. Nedostatečně provedená analýza rizik

Toto zjištění souvisí s předešlým bodem – převážně formalistická dokumentace. Ani analýza rizik nemapovala důležitá rizika, která se na pracovištích nacházela.

3. Zajišťování BOZP často pomocí externisty, který není řádně obeznámen s provozem, popřípadě nevěnuje tématu dostatek pozornosti

V praxi většina zaměstnavatelů využívá služeb externisty, u zaměstnavatelů nad 25 zaměstnanců je povinnost zajišťovat BOZP osobou odborně způsobilou, v málokdy jsou to přímo zaměstnanci daného podniku. Problematická je situace, kdy neznalost prostředí externím dodavatelem zvyšuje pravděpodobnost opomenutí některých nebezpečí, jež se na pracovištích mohou vyskytovat.

4. V oblasti BOZP probíhá pouze obecné školení

Školení zaměstnanců může provádět odborně způsobilá osoba či vedoucí pracovník. V prvním případě se opět setkáváme s problémem, pokud se jedná o externího dodavatele s nedostatkem znalostí specifčnosti pracovních činností na pracovišti, školení je prováděno pouze v obecné rovině. Pokud školení provádí vedoucí pracovník, záleží na jeho přístupu k otázce BOZP. V praxi je BOZP často vedoucími pracovníky opomíjena, a tak jsou školení prováděna jen formálně.

5. Zdá se, že drobným úrazům není věnována pozornost – opomíjí se zápisy do knihy úrazů.

Drobné úrazy nejsou zapisovány do knihy úrazů, ne vždy je kniha úrazů přítomna přímo na pracovišti.

6. Příčinou většiny vážných úrazů je kontakt se zvířetem, popřípadě uklouznutí či zakopnutí

Zde se jedná o nebezpečí, které si zaměstnavatelé i zaměstnanci uvědomují, avšak zde hraje roli nepozornost a v některých případech i špatný stav pracoviště. Většinou se však jedná o zbytkové riziko.

7. V případě kontaktu se zvířetem je opomíjeno používání OOPP (např. pracovní obuv s pevnou špičkou)

Zde jsou zaměstnancům sice často potřebné OOPP přiděleny, zaměstnanci je však nepoužívají a zaměstnavatelé nevyžadují jejich používání, popřípadě neprovádějí kontroly jejich používání.

8. Chybí pracovní postupy na jednotlivé činnosti – pracovní postupy buď úplně chybí, popřípadě jsou zpracovány velmi podrobně

Tento nedostatek má vliv především v případě, že se na pracovišti nacházejí zaměstnanci, kteří přicházejí z jiných odvětví, než je zemědělství.

9. Problémem je nedostatečně kvalifikovaná pracovní síla

Nedostatečná kvalifikace zaměstnanců má za následek neznalost pracovních postupů a pracovních návyků, což vede k chybovosti a následně až k pracovním úrazům.

10. Problémy s alkoholem – částečně na ústupu, ale stále se nejedná o ojedinělé případy

Někteří zaměstnavatelé stále přistupují k problematice alkoholu na pracovišti s rezervou a alkohol na pracovišti tolerují, a to i v případě práce na strojích.

11. Zaměstnávání cizinců – problém s agenturními zaměstnanci, u kmenových zaměstnanců takový problém není

Agenturní zaměstnanci často rotují mezi více zaměstnavateli a nemají tak možnost si vybudovat správné pracovní návyky, resp. oboznámit se s pracovištěm a navázat vztah s chovanými zvířaty.

12. V případě cizinců je problematická jazyková bariéra – chybí předávání informací dostatečně srozumitelným způsobem

Zde se zaměstnavatel spoléhá na to, že mu zástupce cizinců tlumočí, že cizinci problematice porozuměli, a to i přesto, že to není pravda. Tomuto lze předcházet vícejazyčnou formou školení a dále pak využíváním piktogramů na pracovišti.

Nedostatky BOZP:

- nedostatek zaměstnanců (kvalitních),
- pouze formální zajišťování BOZP (pouze administrativa), malá spolupráce mezi externí OZO a podnikem,
- nedůsledná kontrola zaměstnanců v dodržování BOZP,
- nízká úroveň znalostí vedoucích pracovníků v oblasti BOZP,
- nedostatečně specifikované pracovní postupy.

3.2. Doporučení cílovým skupinám a sektoru zemědělství

Z pohledu prevence rizik bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) by bylo vhodné nastavit systém vzdělávání odborně způsobilých osob v prevenci rizik – OZO BOZP s cílem poskytnout zemědělským podnikům vhodné partnery, kteří by byli jednak schopni adekvátně přistupovat k prevenci rizik, jednak byli schopni vedoucím zaměstnancům vhodnou formou vysvětlit podstatu současného přístupu k BOZP.

Tento systém je možné nastavit na dobrovolné fázi a to tak, že budou produkovány informační materiály určené OZO BOZP, popřípadě pomocí doporučení ze strany MPSV na obsah zkušebních okruhů určených pro získání odborné způsobilosti v prevenci rizik.

Další oblast doporučení by se měla týkat vzdělávání pracovní síly působící v zemědělství. To se týká jednak formálního vzdělávání (odborná učiliště a odborné střední školy), kde je situace poměrně dobrá. Ale především pak vzdělávání neformálního v rámci rekvalifikačních pracovníků, kteří do zemědělství přicházejí z jiných oborů.

Další oblast, na kterou by bylo vhodné se zaměřit, je osvěta vrcholového a středního a managementu zemědělských podniků. Pouze vhodně informovaní vedoucí pracovníci budou schopni nastavit adekvátní systém řízení BOZP, včetně řízení rizik, a tedy předcházení pracovních úrazů. Z provedených terénních šetření plyne, že je v této oblasti situace poměrně neuspokojivá. Nedobrá znalost vedoucích pracovníků je v podstatě jednou z příčin vysoké úrazovosti v oboru zemědělství.

V současné době nejsou vedoucí pracovníci schopni dostatečně zhodnotit dodavatelské služby na úseku BOZP. Od dvaceti pěti zaměstnanců je totiž zaměstnavatel plnit své povinnosti pomocí OZO BOZP, nemá-li tuto odbornou způsobilost zaměstnavatel sám. Tohoto v podstatě využívají někteří dodavatelé služeb BOZP tím, že neposkytují své služby v dostatečné kvalitě. Zde je potřeba upozornit zaměstnavatele na to, že i v případě, že má služby související s BOZP řešeny dodavatelsky, je za tuto oblast stále zodpovědný pouze a jedině zaměstnavatel. To stejné platí i v případě školení zaměstnanců na úseku BOZP.

Na základě provedených zjištění je dále vhodné věnovat pozornost následujícím doporučením, u kterých bylo zjištěno, že jsou v praxi často nedostatečně řešeny:

- Analýze rizik věnovat dostatečnou pozornost, nikoliv ji plnit formalisticky a její závěry zohledňovat při návrhu opatření.
- Školení přizpůsobit potřebám a znalostem zaměstnancům.
- Důsledně kontrolovat dodržování požadavků na bezpečnou práci, včetně používání OOPP.
- Pravidelně kontrolovat úroveň stavu zajištění BOZP na pracovišti, včetně ročních prověrek BOZP a s jejich závěry seznámit zaměstnance.
- Vytvořit proaktivní prostředí na pracovišti tak, aby se zaměstnanci sami zapojovali do tvorby bezpečného pracoviště.
- Zavádět nové technologie s ohledem na eliminaci rizik, tyto však neopomenout zohlednit v rámci analýzy rizik.

4. Přílohy

4.1. *Prezentace*

18.01.2023

Kulatý stůl k projektu „Prevence BOZP 2022“

Prevence pracovních úrazů a
budování povědomí o
pracovních rizicích v sektoru
zemědělství pro rok 2022

AUTOR: Lenka Šimová

WWW.ZSCF.CZ
Zemědělský svaz ČR

1

Úvod

- financování projektu z MPSV
- projekt připravili Ing. Lenka Šimová a Mgr. Tomáš Gago
- experti projektu z Výzkumného ústavu bezpečnosti práce
Mgr. Josef Senčík a Ing. Kateřina Veselá
- dnes se nejedná o školení BOZP, spíše platforma pro
výměnu zkušeností, návrhů a nápadů věcné i systémové
povahy

TÉMA: Prevence BOZP 2022

2

1

Plán kulatého stolu

1. Sektor zemědělství z pohledu bezpečnosti práce
2. Cíle projektu
3. Stresory v zemědělství
4. Zjištění z terénního šetření 2022
5. Otázky k diskusi
6. Legislativa a předpisy?
7. Závěr

TÉMA: Prevence BOZP 2022

3

Sektor zemědělství z pohledu bezpečnosti práce

- dle obecně dostupných statistik poskytovaných v rámci řešení pojistných situací a sumarizací úkonů hrazených zdravotními pojišťovnami je úrazovost v zemědělství 4,5 % (počet úrazů na 100 pojištěnců), tj. dvakrát více než v jiných odvětvích ekonomické činnosti
- v roce 2022 jsme se v projektu zaměřili na živočišnou výrobu

TÉMA: Prevence BOZP 2022

4

2

Sektor zemědělství z pohledu bezpečnosti práce

Největší úrazovost v zemědělství vzniká jako důsledek:

- práce se zvířaty (především v chovu skotu, napadení zvířetem)
- používání zemědělské techniky (především při obsluze dosluhující zemědělské techniky a zařízení, bez ochranných zařízení)
- údržby stavebních objektů (propadnutí z eternitových střech, udušení při čištění jímek aj.)

TÉMA: Prevence BOZP 2022

5

Sektor zemědělství z pohledu bezpečnosti práce

Živočišná výroba - statisticky nejhorší úrazy:

- stykem a zacházením s hospodářským zvířetem
- používáním mechanizace
- pracovním prostředím (podlahy, uklouznutí, používání technologií, údržba objektů)
- používáním chemických, dezinfekčních a veterinárních přípravků

TÉMA: Prevence BOZP 2022

6

18.01.2023

Cíle projektu

1. Syntetizovat poznatky a závěry již realizovaných projektů, studií a analýz i příkladů dobré praxe a modifikovat je pro potřeby českých zemědělských podniků.
2. Navrhnout praktická opatření prevence BOZP v zemědělských společnostech
3. Šířit zjištění a zkušenosti z realizace projektu – publikace, kulatý stůl

TÉMA: Prevence BOZP 2022

7

Stresory v zemědělství

- dle mezinárodních studií, kterým jsou zemědělci vystavení a mají vliv na bezpečnost práce:
- **Změna klimatu – nejistota a nepředvídatelnost:** sezónnost, počasí, extrémní počasí, ztráta úrody, problémy s plánováním.
 - **Finanční tlaky:** snížený vliv zemědělců v řetězci produkce potravin. Oslabená vyjednávací síla vůči velkým maloobchodníkům, klesající ceny zemědělských produktů a nižší ziskové marže.

TÉMA: Prevence BOZP 2022

8

4

18.01.2023

Stresory v zemědělství

- **Rostoucí regulační a administrativní tlaky:** bezpečnost potravin, zdraví a dobré životní podmínky zvířat, biotechnologie a GMO, environmentální normy, postupy podmíněnosti SZP, reforma SZP, strategie EU „Z farmy na stůl“ (snížení množství antibiotik a chemických pesticidů a hnojiv, jakož i zlepšené standardy dobrých životních podmínek zvířat.)

TÉMA: Prevence BOZP 2022

9

Stresory v zemědělství

- **Rostoucí spotřebitelské a společenské požadavky na produkci potravin:** Rostoucí poptávka po kvalitě – zvýšení kvality značek a systémů (biopotraviny, GMO free, welfare zvířat a krmivářské postupy), snížení spotřeby a produkce masa.
- **Kritika zemědělců a nedostatečná atraktivita zemědělství:** Zemědělci jsou zodpovědní za etické a environmentální aspekty zemědělství a pracovní podmínky, které jsou pro mnoho mladých lidí považovány za neatraktivní.

10

5

18.01.2023

Stresory v zemědělství

- **Dopady na veřejné zdraví a problémy s výskytem chorob/škůdců u zvířat/rostlin:** COVID-19 zdůraznil dopad, který mohou mít choroby na zemědělsko-potravinářskou produkci, nově se objevující a znovu se objevující choroby rostlin a zvířat a škůdci, jako je slintavka a kulhavka, africký mor prasat, kůrovec v lesích a řada dalších rostlinných a živočišných chorob a škůdců.

TÉMA: Prevence BOZP 2022

11

Stresory v zemědělství

- **Fyzické útoky a hrozby:** bojovníci za životní prostředí a dobré životní podmínky zvířat vyvíjející tlak na zemědělce a lesníky prostřednictvím veřejných PR nátlakových a jiných kampaní.

TÉMA: Prevence BOZP 2022

12

6

18.01.2023

Stresory v zemědělství

- **Výzvy spojené se masivním zaváděním digitalizace v zemědělství** - snížení počtu pracovních míst v odvětví; pokles konkurenceschopnosti malých rodinných farem; zvýšení závislosti zemědělců na velkých nadnárodních společnostech a společnostech zabývajících se daty a technologií; problém zabezpečení údajů se pro zemědělce stává stresovým faktorem; skutečná bezpečnostní hrozba „hackingu“; a etické obavy a zvýšený stres pracovníků související s monitorováním výkonu a tempa pracovní síly prostřednictvím nových nositelných technologií.

TÉMA: Prevence BOZP 2022

13

Zjištění z terénního šetření 2022

- v několika zemědělských podnicích různých velikostí zaměřených na živočišnou výrobu:
 - Dokumentace BOZP převážně formalistická.
 - Zajišťování BOZP často pomocí externisty, který není řádně obeznámen s provozem, popřípadě nevěnuje tématu dostatek pozornosti.
 - Nedostatečně provedená analýza rizik.
 - V oblasti BOZP probíhá pouze obecné školení.

TÉMA: Prevence BOZP 2022

14

7

18.01.2023

Zjištění z terénního šetření 2022

- Zdá se, že drobným úrazům není věnována pozornost – opomíjí se zápisy do knihy úrazů.
- Příčinou většiny vážných úrazů je kontakt se zvířetem, popřípadě uklouznutí či zakopnutí.
- V případě kontaktu se zvířetem je opomíjeno používání OOPP (např. holinky s pevnou špičkou).
- Chybí pracovní postupy na jednotlivé činnosti. Pracovní postupy buď úplně chybí, popřípadě jsou zpracovány velmi podrobně.

15

Zjištění z terénního šetření 2022

- Problémem je nedostatečně kvalifikovaná pracovní síla.
- Problémy s alkoholem – částečně na ústupu, ale stále se nejedná o ojedinělé případy.
- Zaměstnávání cizinců – problém s agenturními zaměstnanci, u kmenových zaměstnanců takový problém není.
- V případě cizinců je problematická jazyková bariéra – chybí předávání informací dostatečně srozumitelným způsobem.

16

8

18.01.2023

Otázky k diskusi

- 1) Jaké máte zkušenosti s externími poskytovateli služeb v oblasti prevence rizik („bezpečáci“)?
- 2) Vnímáte jejich služby jako přínos pro Váš podnik, nebo je vnímáte jako „nutné zlo“?
- 3) Jaké konkrétní služby Vám poskytují a v čem Vám pomohli?
- 4) Jaká rizika na vašich pracovištích pokládáte za unikátní a jak přistupujete k jejich minimalizaci?

TÉMA: Prevence BOZP 2022

17

Otázky k diskusi

- 5) Jak přistupujete ke zpracování pracovních postupů a proškolení svých zaměstnanců?
- 6) Kontrolujete dodržování zásad BOZP (včetně OOPP, dodržování postupů, alkoholu na pracovišti apod.)?
- 7) Jak probíhá spolupráce bezpečáka a zootechnika, popřípadě dalších zaměstnanců?
- 8) Jak přistupujete k novým technologiím (dojící roboty, robotické stáje apod.)?

TÉMA: Prevence BOZP 2022

18

9

18.01.2023

Legislativa a předpisy?

Na základě našich zjištění můžeme v rámci naší činnosti navrhnout úpravu legislativy či jiných předpisů, **ale vždy musí být zachován požadavek zákoníku práce na bezpečné a zdravé neohrožující pracoviště.**

TÉMA: Prevence BOZP 2022

19

Závěr

Děkujeme za pozornost

AUTOR: Lenka Šimová

WWW.ZSCR.CZ
Zemědělský svaz ČR

Zemědělský svaz
České republiky

Česká technologická
platforma pro zemědělství

Zemědělství žije!

Institut vzdělávání
v zemědělství o.p.s.

20

10

Konference k projektu „Prevence BOZP 2022“

Prevence pracovních úrazů a budování povědomí o pracovních rizicích v sektoru zemědělství pro rok 2022

AUTOR: Lenka Šímová

WWW.ZSCR.CZ
Zemědělský svaz ČR

1

Úvod

- projekt realizujeme pod patronací KZPS
- připravili Ing. Lenka Šímová a Mgr. Tomáš Gago
- experti projektu z Výzkumného ústavu bezpečnosti práce
Mgr. Josef Senčík a Ing. Kateřina Veselá
- financování projektu ze státního rozpočtu dle § 320a písm.
b) zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce

TÉMA: Prevence BOZP 2022

2

1

Obsah

1. Sektor zemědělství z pohledu bezpečnosti práce
2. Cíle projektu
3. Stresory v zemědělství
4. Zjištění z terénního šetření 2022
5. Kulatý stůl
6. Zjištění z průzkumu mezi zemědělskými podniky 2022
7. Návrhy dobré praxe
8. Legislativa a předpisy?
9. Diskuze a závěr

3

1. Sektor zemědělství z pohledu bezpečnosti práce

- dle obecně dostupných statistik poskytovaných v rámci řešení pojistných situací a sumarizací úkonů hrazených zdravotními pojišťovnami je úrazovost v zemědělství 4,5 % (počet úrazů na 100 pojištěnců), tj. dvakrát více než v jiných odvětvích ekonomické činnosti
- v roce 2022 jsme se v projektu zaměřili na živočišnou výrobu

TÉMA: Prevence BOZP 2022

4

2

1. Sektor zemědělství z pohledu bezpečnosti práce

Největší úrazovost v zemědělství vzniká jako důsledek:

- práce se zvířaty (především v chovu skotu, napadení zvířetem)
- používání zemědělské techniky (především při obsluze dosluhující zemědělské techniky a zařízení, bez ochranných zařízení)
- údržby stavebních objektů (propadnutí z eternitových střech, udušení při čištění jímek aj.)

TÉMA: Prevence BOZP 2022

5

1. Sektor zemědělství z pohledu bezpečnosti práce

Živočišná výroba - statisticky nejhorší úrazy:

- stykem a zacházením s hospodářským zvířetem
- používáním mechanizace
- pracovním prostředím (podlahy, uklouznutí, používání technologií, údržba objektů)
- používáním chemických, dezinfekčních a veterinárních přípravků

TÉMA: Prevence BOZP 2022

6

18.01.2023

2. Cíle projektu

1. Syntetizovat poznatky a závěry již realizovaných projektů, studií a analýz i příkladů dobré praxe a modifikovat je pro potřeby českých zemědělských podniků.
2. Navrhnout praktická opatření prevence BOZP v zemědělských společnostech.
3. Šířit zjištění a zkušenosti z realizace projektu – publikace, kulatý stůl, konference.

TÉMA: Prevence BOZP 2022

7

3. Stresory v zemědělství

- dle mezinárodních studií, kterým jsou zemědělci vystavení a mají vliv na bezpečnost práce:
- **Změna klimatu – nejistota a nepředvídatelnost:** sezónnost, počasí, extrémní počasí, ztráta úrody, problémy s plánováním.
 - **Finanční tlaky:** snížený vliv zemědělců v řetězci produkce potravin. Oslabená vyjednávací síla vůči velkým maloobchodníkům, klesající ceny zemědělských produktů a nižší ziskové marže.

TÉMA: Prevence BOZP 2022

8

4

3. Stresory v zemědělství

- **Rostoucí regulační a administrativní tlaky:** bezpečnost potravin, zdraví a dobré životní podmínky zvířat, biotechnologie a GMO, environmentální normy, postupy podmíněnosti SZP, reforma SZP, strategie EU „Z farmy na stůl“ (snížení množství antibiotik a chemických pesticidů a hnojiv, jakož i zlepšené standardy dobrých životních podmínek zvířat.)

TÉMA: Prevence BOZP 2022

9

3. Stresory v zemědělství

- **Rostoucí spotřebitelské a společenské požadavky na produkci potravin:** Rostoucí poptávka po kvalitě – zvýšení kvality značek a systémů (biopotraviny, GMO free, welfare zvířat a krmivářské postupy), snížení spotřeby a produkce masa.
- **Kritika zemědělců a nedostatečná atraktivita zemědělství:** Zemědělci jsou zodpovědní za etické a environmentální aspekty zemědělství a pracovní podmínky, které jsou pro mnoho mladých lidí považovány za neatraktivní.

10

5

18.01.2023

3. Stresory v zemědělství

- **Dopady na veřejné zdraví a problémy s výskytem chorob/škůdců u zvířat/rostlin:** COVID-19 zdůraznil dopad, který mohou mít choroby na zemědělsko-potravinářskou produkci, nově se objevující a znovu se objevující choroby rostlin a zvířat a škůdci, jako je slintavka a kulhavka, africký mor prasat, kůrovec v lesích a řada dalších rostlinných a živočišných chorob a škůdců.

TÉMA: Prevence BOZP 2022

11

3. Stresory v zemědělství

- **Fyzické útoky a hrozby:** bojovníci za životní prostředí a dobré životní podmínky zvířat vyvíjející tlak na zemědělce a lesníky prostřednictvím veřejných PR nátlakových a jiných kampaní.

TÉMA: Prevence BOZP 2022

12

6

3. Stresory v zemědělství

- **Výzvy spojené se masivním zaváděním digitalizace v zemědělství** - snížení počtu pracovních míst v odvětví; pokles konkurenceschopnosti malých rodinných farem; zvýšení závislosti zemědělců na velkých nadnárodních společnostech a společnostech zabývajících se daty a technologií; problém zabezpečení údajů se pro zemědělce stává stresovým faktorem; skutečná bezpečnostní hrozba „hackingu“; a etické obavy a zvýšený stres pracovníků související s monitorováním výkonu a tempa pracovní síly prostřednictvím nových nositelných technologií.

TÉMA: Prevence BOZP 2022

13

4. Zjištění z terénního šetření 2022

- v několika zemědělských podnicích různých velikostí zaměřených na živočišnou výrobu:
 - dokumentace BOZP převážně formalistická
 - zajišťování BOZP často pomocí externisty, který není řádně obeznámen s provozem, popřípadě nevěnuje tématu dostatek pozornosti
 - nedostatečně provedená analýza rizik
 - v oblasti BOZP probíhá pouze obecné školení

TÉMA: Prevence BOZP 2022

14

18.01.2023

4. Zjištění z terénního šetření 2022

- zdá se, že drobným úrazům není věnována pozornost – opomíjí se zápisy do knihy úrazů
- příčinou většiny vážných úrazů je kontakt se zvířetem, popřípadě uklouznutí či zakopnutí
- v případě kontaktu se zvířetem je opomíjeno používání OOPP (např. holínky s pevnou špičkou)
- chybí pracovní postupy na jednotlivé činnosti - pracovní postupy buď úplně chybí, popřípadě jsou zpracovány velmi podrobně

15

4. Zjištění z terénního šetření 2022

- problémem je nedostatečně kvalifikovaná pracovní síla
- problémy s alkoholem – částečně na ústupu, ale stále se nejedná o ojedinělé případy
- zaměstnávání cizinců – problém s agenturními zaměstnanci, u kmenových zaměstnanců takový problém není
- v případě cizinců je problematická jazyková bariéra – chybí předávání informací dostatečně srozumitelným způsobem

16

8

18.01.2023

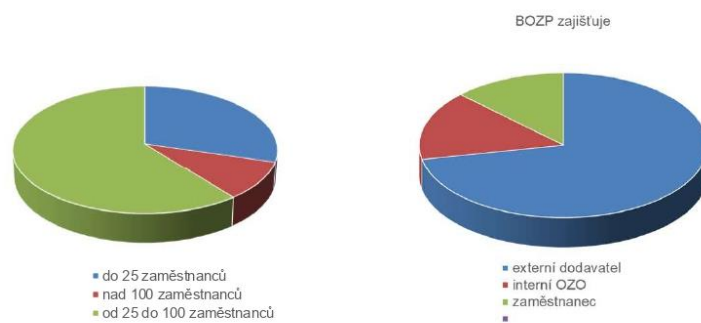
5. Kulatý stůl

- proběhl online v listopadu 2022 - zúčastnilo 33 zástupců zemědělských podniků
- cílem kulatého stolu bylo seznámit účastníky s výstupy terénního šetření a rozpoutat diskusi o oblasti BOZP v praxi
- věnovat pozornost bezpečnosti práce na pracovišti se podnikům určitě vyplatí – cílem je, aby v případě úrazu pojišťovna svou funkci splnila a finančně náklady podniku pokryla

17

6. Zjištění z průzkumu 2022

Celkem 71 respondentů

TÉMA: Prevence BOZP 2022

18

9

18.01.2023

6. Nedostatky v BOZP

- nedostatek zaměstnanců (kvalitních)
- pouze formální zajišťování BOZP (pouze administrativa), malá spolupráce mezi externí OZO a podnikem
- nedůsledná kontrola zaměstnanců v dodržování BOZP
- nízká úroveň znalostí vedoucích pracovníků v oblasti BOZP
- nedostatečně specifikované pracovní postupy

19

7. Návrhy dobré praxe

- 1) přizpůsobit návrhy opatření BOZP pracovišti
- 2) pravidelné a kvalitní školení zaměstnanců, důsledná kontrola dodržování BOZP na pracovišti (včetně nošení OOPP)
- 3) pravidelné kontroly pracoviště
- 4) zavádění nových technologií, modernizace a automatizace provozů
- 5) diskuze nových pracovních situací a návrhů na zlepšení se zkušenými zaměstnanci
- 6) pohyb lidí i strojů po vyznačených trasách

TÉMA: Prevence BOZP 2022

20

10

8. Legislativa a předpisy?

Na základě našich zjištění můžeme v rámci naší činnosti navrhnout úpravu legislativy či jiných předpisů, **ale vždy musí být zachován požadavek zákoníku práce na bezpečné a zdraví neohrožující pracoviště.**

TÉMA: Prevence BOZP 2022

21

Závěr

Děkujeme za pozornost

AUTOR: Lenka Šimová

www.zscr.cz
Zemědělský svaz ČR

Zemědělský svaz
České republiky

Česká technologická
platforma pro zemědělství

Zemědělství žije!

Institut vzdělávání
v zemědělství o.p.s.

22

11

5. Prezenční listina a fotodokumentace

Konference "Prevence BOZP v zemědělství 2022", Praha, 15.12.2022

Konference se pořádá na podporu prevence BOZP a náklady na konferenci budou hrazeny z prostředků na oblast prevence rizik vzniku poškození zdraví zaměstnanců následkem pracovního úrazu nebo nemoci z povolání v roce 2022 dle § 320a písm. b) zákoníku práce.

č.	Titul	Příjmení	Jméno	Podnik	Podpis
1.	Ing.	Bečková	Alena	Zemědělský svaz České republiky	
2.	Ing.	Blažek	Miroslav	Zemědělská společnost Slapy a.s.	
3.		Brabcová	Gina	Zemědělský svaz České republiky	
4.		Buchová	Martina	Zemědělský svaz České republiky	
5.	Ing.	Burdová	Stanislava	Zemědělský svaz České republiky	
6.	Mgr.	Černá	Marie	Zemědělský svaz České republiky	
7.		Čihák	Stanislav	Zemědělský svaz České republiky	
8.	Ing.	Dufek	Zdeněk	Agropodnik Košetice, a.s.	
9.	Mgr.	Gago	Tomáš	Zemědělský svaz České republiky	
10.	Mgr.	Haas	Petr	Zemědělský svaz České republiky	
11.	Mgr.	Havlová	Pavčina	Zemědělský svaz České republiky	
12.		Hejna	Vít	Zemědělské a obchodní družstvo "Bratraců Veverkových" Živanice	
13.	Ing.	Hlaváčková	Veronika	Zemědělský svaz České republiky	
14.	Ing.	Homoláč	Luděk	Zemědělská akciová společnost Mžany, a.s.	
15.		Hubal	Lubomír	AGRO Hoštka a.s.	
16.	Ing.	Jonáš	Josef	Zemědělské obchodní družstvo Hlavňovice	
17.	Ing.	Jonáš	Tomáš	ZEMĚDĚLSKÉ DRUŽSTVO P E R U C	
18.	Ing.	Kramný	Tomáš	Zemědělské družstvo Hraničář Loděnice	
19.		Krumpoch	Milan	Starojicko, a.s.	
20.	Ing.	Kříž	Roman	První zemědělská a.s. Tuněchody	
21.	Ing.	Lád	Jaroslav	Zemědělské družstvo OSTAŠ	
22.	Ing.	Lev	Martin	AGROCENTRUM JIZERAN a.s.	
23.		Motyka	Jindřich	Zemědělský svaz České republiky	

24.	Ing.	Moulis	Martin	Zemědělská akciová společnost Nivnice	
25.	Ing.	Müller	Svatopluk	Zemagro, spol. s r.o.	
26.	Ing.	Navrátil	Pavel	ZP Keblov, a.s.	
27.	Ing.	Navrátil	Jaroslav	Zemědělské družstvo Senice na Hané	
28.	Ing.	Nejedlý	Tomáš	Zemědělský svaz České republiky	
29.	Ing.	Nevěžil	Bohuslav	TAGROS a.s.	
30.	Ing.	Pícha	Vladimír	Zemědělský svaz České republiky	
31.	Ing.	Pýcha	Martin	Zemědělský svaz České republiky	
32.	Ing.	Radil	Luděk	Zemědělské družstvo "Vysočina"	
33.	Ing.	Raška	Pavel	Maňovická zemědělská, a.s.	
34.	Ing.	Rychlá	Lenka	Zemědělský svaz České republiky	
35.	Ing.	Sedláček	Josef	Zemědělské obchodní družstvo Rataje	
36.	Mgr.	Senčík	Josef	Výzkumný ústav bezpečnosti práce	
37.	Ing.	Sklenář	Peter	ZOD Brniště a.s.	
38.	Ing.	Slabý	Jiří	Zemědělské družstvo Budiškovice	
39.		Soukup Ml.	Milan	AGROJILM, s.r.o.	
40.	Ing.	Šimon	Vít	Zemědělské družstvo Maleč	
41.	Ing.	Šimová	Lenka	Zemědělský svaz České republiky	
42.	Ing.	Špunar	Leoš	ROSTĚNICE, a.s.	
43.	Mgr.	Tylšarová	Kateřina	Zemědělský svaz České republiky	
44.	Ing.	Ulrich	Jan	Zemědělský svaz České republiky	
45.	Ing.	Vaňous	Jaroslav	Zemědělské družstvo se sídlem ve Sloupnici	
46.	Ing.	Veselá	Kateřina	Výzkumný ústav bezpečnosti práce	
47.					
48.					
49.					
50.					
51.					
52.					

6. Dotazník

Prevence BOZP v zemědělství 2022

Vážení členové,

v letošním roce pokračujeme ve výše uvedeném projektu souvisejícím s bezpečností práce a zejména eliminací rizik a připravujeme projekt další, kterého výstupem by měly být informace pro Vás. Rádi bychom Vás pro došetření našich aktivit poprosili o vyplnění následujícího dotazníku (10 otázek). Čím více informací dostaneme, tím lépe budeme moci zacílit naše aktivity v oblasti BOZP na potřeby zemědělských podniků. Odpovězte prosím do středy 7.12.2022 nebo přepošlete na osoby zabývající se touto problematikou.

Dotazník je anonymní a nezabere mnoho času.

Projekt má na starosti Ing. Lenka Šímová, simova@zscr.cz nebo telefon: 725 345 290.

Předem moc děkujeme za jeho vyplnění.

*Povinné pole

1. 1. Kolik má váš podnik zaměstnanců? *

- do 25 zaměstnanců
- od 25 do 100 zaměstnanců
- nad 100 zaměstnanců

2. 2. Je váš podnik zaměřen na: *

- živočišnou výrobu
- rostlinnou výrobu
- obojí
- Jiné: _____

3. 3. Kdo u vás v podniku zajišťuje BOZP na pracovišti? *

- náš zaměstnanec, který je odborně způsobilý v prevenci rizik
- náš zaměstnanec, který není odborně způsobilý v prevenci rizik
- externí dodavatel
- Jiné: _____

4. 4. Pracovní pozice respondenta: *

5. 5. Co z pohledu prevence rizik, předcházení pracovním úrazům, nebo *
dodržování povinností v oblasti BOZP u vás ve společnosti považujete za
nedostatečně ošetřené? Případně proč tomu tak je?

6. 6. Co byste v rámci tématu prevence rizik ve vaší společnosti chtěli dále řešit a *
rozvíjet?

7. 7. Co byste v rámci BOZP uvedli jako příklad dobré praxe buď odjinud, nebo v rámci vašeho podniku? *

8. 8. Jaké máte zkušenosti v souvislosti s kontrolou ze SÚIP, KHS? Objevila kontrola nějaké pochybení, případně jaké, a jaká jste museli udělat nápravná opatření? *

9. 9. Hlásili jste někdy pracovní úraz? Pokud ano, co to pro vás znamenalo? *

10. 10. Je váš podnik nápomocný při uplatňování opatření pro prevenci rizik, nebo je v těchto otázkách spíše pasivní? *
